

Alicia Villar Lecumberri, *Literatura griega contemporánea (1821-2021)*, Madrid, Sial Ediciones, 2023, 660 pp. ISBN: 978-84-19370-47-1.

Molts anys fa, gairebé quaranta, de la traducció castellana que la professora Goyita Núñez va fer del manual de literatura grega moderna de Politis¹. I doncs, si prenem com a criteri –molt discutible, d'altra banda, i n'hi ha prou de pensar en Echegaray i Benavente– el de la concessió del Premi Nobel, varen rebre el guardó Iorgos Seferis el 1963 i Odysseas Elytis el 1979. Però ja abans havien estat nominats Iorgos Suris els anys 1907, 1908, 1909, 1911 i 1912, Kostís Palamàs ininterrompudament entre els anys 1926 i 1938, i encara una volta més el 1940, amb el constant rebuig de l'Acadèmia Sueca, Iorgos Theotokàs el 1945, Àngelos Sikelianós, Iorgos Drosinis i Grigorios Xenópulos, conjuntament, el 1945, Stratis Mirivilis els anys 1960, 1962 i 1963, Nikos Kazantzakis fins a nou anys, 1947, 1950, 1951, 1952, 1953, 1954, 1955, 1956 i 1957, sovint per més d'un membre del jurat o institució, i Iannis Ritsos els anys 1971 i 1972, quan finalment va rebutjar de rebre'l *ex aequo* amb Elytis, que havia fet el mateix. Ja només això fa veure que el món ha estat amatent a la lectura dels autors de llengua grega. Tractar-ne amb l'extensió i l'atenció requerides resulta una necessitat de tota cultura que vulgui comptar entre les capdavanteres.

A una especialista en la literatura neogrega li ha correspost la tasca d'escriure, no pas de traduir, una història de la literatura contemporània. El resultat és el producte de dos factors, en primer lloc el de la feina endegada a biblioteques d'Atenes, base de l'edició apareguda el 2009, més la feina desenvolupada a Corfú, i que ha cristal·litzat en aquesta edició del 2023; segonament, el de l'experiència docent com a motor i destinatari alhora de l'instrument didàctic insubstituïble que és el manual. La novetat i l'escaïença del volum queden ja evidenciades pel doble prefaci, el de Ramón Irigoyen i el de Luis Alberto de Cuenca, tots dos poetes i crítics literaris.

Com la molt difosa obra de Beaton², el punt de partença és la independència assolida el 1821, per bé que no hagi abastat el conjunt de la nació grega històrica. La metodologia escollida per Villar segueix un patró força tradicional, però l'elecció no s'explica per una tria epistemològica, sinó per l'objectiu previst: com que l'autora es planteja en tot moment d'atansar la creació literària grega al lector espanyol el recurs a la comparació entre les respectives cultures recorre tot el volum. El discurs no oblida d'incardinar cada moviment literari, des del Romanticisme (pp. 15-17) fins als corrents estètics actuals (pp. 569-570), dins el panorama social i cultural europeu en principi, i a hores d'ara universal com s'escau a un món globalitzat. El mateix didactisme ens recorda puntualment l'orientació francesa, italiana o germànica de molts dels centres literaris grecs anteriors a la segona guerra mundial.

La gran extensió de la matèria i el caire exhaustiu del propòsit gairebé enciclopèdic de tractar-ne no afavoreixen gens una lectura apressada o dictada per la urgència. Aquesta *Literatura griega contemporánea* demana de concentrar-se en la fruïció d'uns autors literaris que possibiliten diversos nivells d'anàlisi en un grau que ultrapassa la pràctica totalitat de tradicions del planeta. L'herència de què són recipiendaris, tant l'escripta com

1. L. Politis, *Historia de la literatura griega moderna*, Madrid 1984 (= Oxford 1973).

2. R. Beaton, *An Introduction to Modern Greek Literature*, Oxford 1999.

l'oral, obliga l'historiador a un constant exercici de solvència intel·lectual i professional, on el coneixement de la llengua esdevé una condició necessària per a la crítica. I és així com opera Villar, que no ens depara un catàleg ordenat d'autors i obres, sinó que escriu una guia farcida de judicis en general contrastats i provats. Amb certa freqüència l'autora es permet d'aturar l'exposició i centrar-se en la lectura i comentari, per bé que breus, d'autors que li ho faciliten perquè conreen la lírica; així, com a exemples entre molts d'altres, amb la poesia minimalista i precisa de Khionis (pp. 411-413) i amb les de Maria Lainá (pp. 416-417) i de Lefteris Pulios (pp. 420-422). El contacte directe amb l'original s'agraeix pel que té d'immediatesa i d'autenticitat. Amb menys freqüència l'autora fa un pas més, i amb les restriccions pròpies del gènere del manual i més encara d'un com el present, que aborda una matèria abundosa i proluxa, ens ofereix breus citacions originals amb les corresponents traduccions, com ho fa amb sengles passatges de Galatis, Ruk i Kaknavatos (pp. 313-317).

L'estil de Villar dista molt de la redacció asèptica, impersonal i aparentment neutra de l'especialista alemany –part dels britànics és almenys sensible als encants de la ironia i fins i tot l'humor—. La nostra autora s'expressa sovint d'una manera desimbolta i franca, que contribueix a dotar el llibre d'una proximitat que el fa més llegidor i proper.

L'estructura del volum respon a l'ambició amb què se n'ha traçat el pla i se n'han determinat els continguts. Juntament amb el plantejament històric, lineal, de l'exposició al llarg d'un llibre de prop de sis-centes pàgines, dues seccions finals completen la informació per tal de possibilitar una consulta còmoda i ràpida: la bibliografia (601-617) i l'índex d'autors (pp. 619-641). Dins d'una impressió molt cuidada, algunes il·lustracions (pp. 57 (= 482 i 600), 88 (= 567), 105 (= 401), 142 i 219) aporten un plus de frescor. Ultra alguna inevitable errada tipogràfica (pàg. 175, data del traspàs de Kavadias), l'edició destaca per la pulcritud. Probablement hagués sigut molt útil de mantenir al llarg del text el sistema d'esmentar per a cada autor el seu nom grec i la transcripció castellana, com es fa en algun moment (pp. 135-138). A la bibliografia trobem a faltar l'obra de Kanaris³.

Al costat de les traduccions de les obres originals, mai suficients en nombre i qualitat, i de les eines d'aprenentatge –gramàtiques, diccionaris i repertoris lexicogràfics–, una història de la literatura com la present era benvinguda i roman destinada a estar-nos a prop. El seu concurs farà més segura i fàcil la lectura de la rica creació literària grega i estimularà els estudis comparatius. –JORDI REDONDO. *Universitat de València*.

3. A. Kanaris, *Punto álgido de la puesta en escena de la tragedia griega en tiempos modernos: Ángelos Sikelianós*, Salamanca 1995.